

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

כשהקובץ פגש את המדינה - 33817

תאריך עדכון אחרון 01-09-2015

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: היסטוריה של עם ישראל ויהדות זמננו

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ענת הלמן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: anathelman85@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: ימי ג' 17:00-18:00, בתיאום מראש בדוא"ל

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

בעזרת מחקרים מהעשורים האחרונים ומספר מקורות ראשוניים, הקורס בוחן את המשבר שפקד את הקיבוץ בשנים שלאחר קום המדינה. יבחנו אספקטים אידיאולוגיים ומפלגתיים, כלכליים, חברתיים ותרבותיים.

מטרות הקורס:

הקורס מבקש להציג הן את מאפייני הקיבוץ בשנים שלאחר הקמת המדינה, את מצבו הפנימי ואת יחסיו עם השלטונות והחברה הישראלית; הן את הגישות האקדמיות המאפיינות את המחקר, המנתח תופעה היסטורית זו בימינו אנו.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

ילמדו להכיר את מאפייני הקיבוץ בשנים שלאחר קום המדינה ולהסבירם. הם יוכלו לבקר את המחקרים הדנים בתופעה ובתרגיל הסיכום יתבקשו לאתר ולפרש מקור ראשוני מארכיון קיבוצי.

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: הסמינר מתנהל כדיון רב-משתתפים ומדי שבוע כל התלמידים מציגים בכיתה את מסקנותיהם מפרקי הקריאה. בסוף השנה יוגש תרגיל סיכום קצר הסב מקור שאותר בארכיון קיבוצי.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

מיישוב למדינה

המשבר בתנועה הקיבוצית

"הפילוג" בקיבוץ המאוחד

לבטים אידיאולוגיים ופוליטיים

סדרי עדיפויות לאומיים

העלייה הגדולה

קליטה וזכירתה

אידיאלים ואמנות

תרבות חזותית

קריאה במקורות ראשוניים

חומר חובה לקריאה:

יהודה ריינהרץ, "המעבר מיישוב למדינה ריבונית: תמורות חברתיות ואידיאולוגיות", הציונות יד'

(1989), 262-253.

הנרי ניר, "חלוצים וחלוציות במדינת ישראל: היבטים סמנטיים והיסטוריים, 1948-1956", עיונים בתקומת ישראל, 1 (תשנ"ב), עמ' 116-140.

Henry Near, "The Crisis in the Kibbutz Movement, 1949-1961", in *Israel: The First Decade of Independence*, ed. S. Ilan Troen and Noah Lucas (Albany, NY: SUNY), 243-263.

Eliezer Ben-Rafael, "The Kibbutz in the 1950's: A Transformation of Identity", in *Israel: The First Decade of Independence*, ed. S. Ilan Troen and Noah Lucas (Albany, NY: SUNY), 265-278.

איל כפכפי, "הזיקה האידיאולוגית-חינוכית לברית-המועצות כגורם בפילוג הקיבוץ המאוחד", הציונות, יד' (תשמ"ט), 127-160.

איל כפכפי, "הקרע בעין חרוד: בנים אכלו בוסר ושיני אבות תקהינה: המחלוקת על השתייכות עין חרוד לקיבוץ המאוחד", עיונים בתקומת ישראל 3 (1993), 427-457.
אלי צור, "הנהגת הקיבוץ מול השמאל ב'משבר סנה'", עיונים בתקומת ישראל, 5 (1995), 413-445.

אלון פאוקר, "הקיבוץ הארצי וברית המועצות בעשור הראשון לעצמאות", עיונים בתקומת ישראל, 22 (2012), 64-90.

Yossi Ben-Artzi, "Kibbutz or Moshav?: Priority Changes of Settlement Types in Israel, 1949-53", *Israel Affairs* 8/1-2 (2002), 163-176.

Zeev Drory, "Societal Values: Impact on Israel Security: The Kibbutz Movement as a Mobilized Elite", *Israel Studies*, 19/ 1 (2014), 166-188.

אלי צור, "החלה יציאת מצרים – ומה עשו חלוצינו?: הקיבוץ במבחן העלייה ההמונית", עיונים בתקומת ישראל 9 (תשנ"ט), 316-337.

עפרה קינן, "בין קיבוצים למושבים: שתי דרכים בקליטת עלייה בעשור הראשון למדינת ישראל", קתדרה 112 (תשס"ד), 113-136.

רחל כהן-פרידהיים, "הקיבוצים לא רצו לקלוט עולים מארצות האסלאם – היה או לא היה?", עיונים בתקומת ישראל 21 (2011), 1-22.

Aziza Khazzoom, "The Kibbutz in Immigration Narratives of Bourgeois Iraqi and Polish Jews Who Immigrated to Israel in the 1950s", *Israel Studies*, 19/2 (2014), 70-93.

Yael Darr, 'Discontent from Within: Hidden Dissent against Communal Upbringing in Kibbutz Children's Literature of the 1940s & 1950s', *Israel Studies* 16, 2 (2011), 127-150.

שולה קשת, "עידן התמומות: הצגת 'אחי גיבורי התהילה' בקיבוץ גבעת-ברנר, ספטמבר 1953", ישראל, 1 (תשס"ב), 119-132.

גליה בר אור, "אוניברסלי ואינטרנציונלי: אמנות הקיבוץ בעשור הראשון", מתוך גליה בר אור וגדעון עפרת, העשור הראשון: הגמוניה וריבוי (עין חרוד: משכן לאמנות עין חרוד, 2008), 82-95.

בתיא דונר, "אנדרטאות: מקרה יד-מרדכי", מפנה 54 (תשס"ח), 47-51.

ראובן אהרוני ושאל משאל, "קיבוץ ערבי: עלייתו ונפילתו של 'אחוזה'", עיונים בתקומת ישראל, 15 (2005), 181-208.

IN ADDITION, FIVE PRIMARY SOURCES WILL BE PRESENTED ON THE COURSE'S WEBSITE.

חומר לקריאה נוספת:

- אביגיל פז-ישעיהו ויוסף גורני (עורכים), הישג היסטורי בתמורותיו: ההתיישבות הקיבוצית והמושבות, 1910-1990, תל-אביב, באר שבע וירושלים, 2006.
- אביבה חלמיש וצבי צמרת (עורכים), הקיבוץ: מאה השנים הראשונות (עידן 25), ירושלים, 2010.
- רחל כהן פרידהיים, החלוצים שנותרו מאחור: קליטת העלייה בקיבוצים, 1948-1954, רמת גן, תשע"ב.
- ישראל שפר וראובן שפירא, 'יחסי יחיד וחברה בקיבוץ', החברה הקיבוצית: שינוי והמשכיות, יחידה 9, תל-אביב, 1992.
- יוסף שפר וסילביה פוגל-ביז'אוי, 'המשפחה בקיבוץ', החברה הקיבוצית: שינוי והמשכיות, יחידה 6, תל אביב, 1992.
- רוני כוכבי-נהב, אתרים במחוזות הזיכרון: ספרי יובל של קיבוצים, ירושלים, 2006.
- מוקי צור, "פסח ארץ-ישראלי", יוצאים בחודש האביב: פסח ארץ-ישראלי בהגדות מן הקיבוץ, מוקי צור יובל דניאלי (עורכים), ירושלים, 2004.
- גליה בר אור וגדעון עפרת (אוצרים), העשור הראשון: הגמוניה וריבוי, עין חרוד, 2008.
- מרדכי בר-און (עורך), אתגר הריבונות: יצירה והגות בעשור הראשון למדינה, ירושלים, 1999.
- תמר גיספן גרינברג, 'אמנות קיר בחדרי אוכל בקיבוצי 'הקיבוץ הארצי', 1950-1967', קתדרה 135 (2010), 149-180.
- ליאור ליבמן, "'הלם המדינה" של הקיבוץ המאוחד, 1948-1954: מבעים טקסטואליים', עיונים בתקומת ישראל 22 (2012), עמ' 25-63.
- איל עמיר, 'חדר-בית: אידיאולוגיה ותכנון בדירת המגורים בקיבוץ', קתדרה 95 (2000), 130-133.
- Henry Near, *The Kibbutz Movement: A History, Vol. I: Origins and Growth, 1909-1939*, Oxford: Littman and Oxford University Press, 1992.
- Henry Near, *The Kibbutz Movement: A History, Vol. II: Crisis and Achievement, 1939-1995*, London: Littman and Oxford University Press, 1997.
- Aviva Halamish, "The historic leadership of Hakibbutz Ha'artzi: The power of charisma, organization and ideology", *Journal of Israeli History*, 31:1 (2012), 45-66.
- Eyal Kafkafi, "The Psycho-Intellectual Aspect of Gender Inequality in Israel's Labor Movement", *Israel Studies* 4.1 (1999), pp.188-211.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה	0 %
הרצאה	0 %
השתתפות	20 %
הגשת עבודה	80 %
הגשת תרגילים	0 %
הגשת דו"חות	0 %
פרויקט מחקר	0 %
בחנים	0 %
אחר	0 %

מידע נוסף / הערות: